

Inbreng Invest-NL Rondetafelgesprek 'Circulaire financiering en tax shift'

Datum

4 december 2024

1. Rol van Invest-NL

Nederland staat voor grote maatschappelijke uitdagingen. In 2050 draait onze economie op heel andere technologie, grondstoffen, energiebronnen en businessmodellen dan nu. Dat lukt alleen met de ontwikkeling van nieuwe ecosystemen en innovatieve ondernemingen en innovaties die kunnen opschalen.

Invest-NL, de nationale financierings- en ontwikkelingsinstelling, ontwikkelt en financiert innovaties door het wegnemen van financieringsknelpunten en het mobiliseren van privaat en publiek kapitaal: van Invest-NL zelf, van marktpartijen, van overheden en vanuit Europa. Door inzet van onze kennis, expertise en netwerken en door nieuwe markten te ontwikkelen, verbeteren we investeringsproposities en ontwerpen we nieuwe financieringsinstrumenten en -modellen. We kunnen ook zelf investeren waar de markt niet, nog niet of niet helemaal in de financiering kan of wil voorzien. Op deze wijze maken we financierbaar wat niet financierbaar lijkt en maken we het ook voor andere partijen aantrekkelijker om te investeren.

Met ons solide mandaat en ons budget dat wordt uitgebreid naar € 3 miljard, kunnen we een belangrijke bijdrage leveren aan de versnelling van grote maatschappelijke transities – waaronder de ontwikkeling naar een circulaire economie. Dit kunnen we niet alleen. Samenwerken met ondernemers, financiers en de publieke partijen is een van de meest belangrijke randvoorwaarden voor succes. En we willen graag een verbindende schakel zijn in Nederland en in Europa.

Dit positioning paper benadrukt het belang van het voortzetten van de circulaire agenda voor economische groei. Het onderstreept de noodzaak van betere communicatie om sterke bedrijven aan te trekken en te ondersteunen, vooral die bedrijven die bijdragen aan leveringszekerheid en daarmee de economische ontwikkeling van Nederland versterken.

2. Financiering van biobased producten en circulaire economie

Sinds de start van Invest-NL in 2020 leggen wij grote nadruk op de transitie naar biobased producten en een circulaire economie. Het doel van Nederland is om 50% circulair te zijn in 2030, en 100% in 2050. We bekijken circulariteit daarom als een maatschappelijke transitie. We onderzoeken en ondersteunen de ontwikkeling van markten waarin circulaire oplossingen kunnen floreren, en investeren in bedrijven die bijdragen aan deze doelstellingen.

Circulariteit beoogt het voorkomen van overconsumptie en afval door producten te ontwerpen met een zo hoog mogelijke functionele waarde, voor een zo lang mogelijke periode, met een minimum gebruik van grondstoffen; en om de natuurlijke ecosystemen te herstellen.

Groene chemie en de **circulaire economie** zijn nauw met elkaar verbonden en spelen een cruciale rol in de transitie naar een toekomstbestendige en veelzijdige economie met een hogere mate van leveringszekerheid en toegang tot kritische materialen en hogere mate van diversiteit aan arbeidsplaatsen. De innovatieve methoden voor het hergebruiken van materialen verminderen de afhankelijkheid van nieuwe grondstoffen en verhogen o.a. de samenwerking tussen de chemische industrie en andere sectoren zoals de agro-industrie en hightech-sector om duurzame oplossingen te ontwikkelen. De noodzaak om circulaire processen en producten te ontwikkelen, stimuleert technologische vooruitgang en nieuwe bedrijfsmodellen met een positief effect op het creëren van nieuwe markten en banen door de ontwikkeling van duurzame producten en diensten. Tevens is een economie met een efficiënter gebruik van hulpbronnen en minder afval beter beschermd tegen afhankelijkheid van instabiele landen.

In eerste instantie richten we ons hierbinnen op biobased materialen, plastics, en kritieke materialen. Dit heeft investeringen opgeleverd in o.a. Fairphone (duurzame smartphones), ByBorre (duurzaam textiel) biobased plastics van Avantium, BioBTX en Paques Biomaterials. Helaas hebben we ook al gezien dat investeringen in de plastics recycling, zoals bij UminCorp, tot faillissement hebben geleid. Reden hiervoor is de te grote concurrentie met nieuwe fossiele plastics; de Nederlandse markt wordt hiermee momenteel overspoeld, waardoor onze innovatieve technologieën voor recycling, en als we niet uitkijken dadelijk ook voor bio-plastics, geen kans maken.

We roepen u daarom met klem op hierop actie te ondernemen. Nederland is heel sterk in de petrochemie, en heeft daarmee een grote kennis- en industriële basis om voorloper te zijn in recycling en biobased materialen. We hebben nu de regelgeving en garantiemogelijkheden nodig om de veelbelovende startups die we hebben de kans te geven door te groeien tot eerst landelijke en vervolgens wereldschaal. We blijven daarover graag met u in gesprek.

3. Business Development

Invest-NL is niet alleen de grootste impact investeerder van Nederland, maar heeft bij de oprichting ook een ontwikkeltaak gekregen om meer projecten en bedrijven financierbaar te maken, voor onszelf maar zeker ook voor de markt.

Business Development biedt ondersteuning aan investeringen in innovatieve sectoren door o.a. de randvoorwaarden voor de circulaire economie te verbeteren. Dat gaat bijvoorbeeld over *circular accounting*, over circulaire businessmodellen zoals Product-as-a-Service, of de 'True Price' van materialen of producten.

Invest-NL Business Development kan bestaan dankzij de jaarlijkse subsidie van het ministerie van Economische Zaken, die thans € 12 mln per jaar bedraagt. Als gevolg van teruglopende publieke budgetten zal de komende jaren in de huidige begrotingsreeks deze bijdrage aan de ontwikkeltaak aangepast worden naar € 9 à € 10 mln.

4. Kopgroep Circulair Financieren

Invest-NL is voorzitter van **Kopgroep Circulair Financieren, een uniek netwerk dat** op verzoek van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is opgericht in 2021 onder het Platform voor Duurzame Financiering (deze laatste wordt voorgezeten door De Nederlandsche Bank). Het netwerk van samenwerkende financiers en ondernemers kiest voor effectieve projecten die bijdragen aan minimaal één doelstelling op de Roadmap Circulair Financieren 2030.

De Kopgroep Circulair Financieren stelt dat circulariteit een integraal onderdeel moet zijn van de beoordeling van financieringsaanvragen en investeringsbeslissingen. Daarvoor zijn vier acties nodig: neem lineaire én circulaire risico's mee in financieringsbeslissingen, weeg circulaire metrics mee in de financiering, doe ervaring op door het sluiten van landmarkdeals, en optimaliseer en verbreed het financieringsinstrumentarium.

Zowel Invest-NL als de overige partijen in de Kopgroep Circulair Financieren brengen graag de noodzaak en effect van een mogelijke *taxshift* onder uw aandacht. Bij de oprichting in 2021 werd het creëren van een gelijk speelveld initieel als startpunt gezien voor het financieerbaar maken van innovatieve ondernemingen en projecten waar circulaire processen en producten een belangrijke rol spelen. Het Ex'Tax project richtte zich op het creëren van een gelijk speelveld door het belasten van natuurlijke hulpbronnen en het verlagen van de belasting op arbeid. Dit principe zorgt ervoor dat de vervuiler betaalt en stimuleert innovatieve toekomstgerichte bedrijfsmodellen. We realiseren ons dat dit een aanpassing vereist die niet op korte termijn haalbaar is. Kopgroep Circulair Financieren is zich specifiek gaan richten op de implementatie van de Roadmap 2030.

5. Roadmap Circulair Financieren 2030

De weg naar de circulaire economie is nieuw en ingrijpend. Het vraagt anders kijken, experimenteren en de toekomst naar onze circulaire hand durven te zetten. Financiers, investeerders en andere dienstverleners in de financiële sector spelen een sleutelrol bij het aanjagen van deze circulaire transitie. De Kopgroep Circulair Financieren verbindt vooruitstrevende partijen uit de financiële sector rondom een gezamenlijk doel: Circulair Financieren de norm maken in 2030.

In de Roadmap 2030 stelt Kopgroep Circulair Financierieren vier concrete acties voor om knelpunten in de financiering van circulaire bedrijven en projecten aan te pakken. Voorop staat dat circulariteit een integraal onderdeel moet zijn van de beoordeling van financieringsaanvragen en investeringsbeslissingen. Daarvoor zijn vier acties nodig:

- neem lineaire én circulaire risico's mee in financieringsbeslissingen;
- weeg circulaire metrics mee in de financiering;
- doe ervaring op door het sluiten van landmarkdeals;
- optimaliseer en verbreed het financieringsinstrumentarium.

Ondernemers en financiële instellingen nemen in toenemende mate de verantwoordelijkheid om in actie te komen. Er wordt door financiële instellingen veel samengewerkt op transacties en risicovolle posities worden ingenomen bij het vervullen van de financieringsvraag. De betrokkenheid van Invest-NL op investeringen en financieringen in de Groene Chemie en Circulair Textiel zijn hier o.a. goede voorbeelden van. Het unieke samenwerkingsnetwerk werkt vanuit een gemeenschappelijke circulaire agenda met gezamenlijk begrip over risico's, data en het belang van meten en data verzamelen. De overheid is een belangrijke participant in de Kopgroep Circulair Financierieren omdat zij in belangrijke mate richtinggevend en bepalend kan zijn met bijvoorbeeld end-of-waste status, de richtlijnen ten aanzien van transport en ook de stimulering van het verhogen van gebruik van materialen.

6. Innovatie en Financiering

Innovatie gaat vaak gepaard met langere terugverdiertijden, langere doorlooptijden en sterke afhankelijkheid van kennis en expertise. Deze risico's bepalen de "financieringsappetite" van investeerders en financiers. Door een gelijk speelveld te creëren door onder andere een budget-neutrale verschuiving van fiscale lasten, zijn financiers eerder geneigd om binnen de huidige mandaten te financieren en is er minder zachte overheidsfinanciering noodzakelijk.

Invest-NL en Kopgroep Circulair Financierieren zien kansen voor opschaling van financiering van circulaire en innovatieve bedrijfsactiviteiten bij een langetermijnbeleid en support op o.a. groene chemie en circulaire economie (groene chemie groter en grote chemie groener) met goede handhaving op huidige beleidskaders en participerende middelen vanuit o.a. Invest-NL (€ 100 mln geïnvesteerd in de biobased en circulaire economie) en het creëren van een gelijk speelveld middels ex'tax.